

230. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard

2009. április

Nemzetközi könyvvizsgálati standard

Könyvvizsgálati dokumentáció

**International Federation
of Accountants**

Nemzetközi Könyvvizsgálati és Bizonyosságot Nyújtó Szolgáltatási Standardok Testület
Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége
545 Fifth Avenue, 14th Floor
New York, New York 10017 USA

A jelen 230. témaszámú, „Könyvvizsgálati dokumentáció” című nemzetközi könyvvizsgálati standardot a Nemzetközi Könyvvizsgálati és Bizonyosságot Nyújtó Szolgáltatási Standardok Testület (IAASB) készítette, amely a Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetségének (IFAC) független standardalkotó szervezete. Az IAASB célja a közérdeket szolgálni azáltal, hogy magas színvonalú könyvvizsgálati és bizonyosságot nyújtó szolgáltatási standardokat hoz létre és elősegíti a nemzetközi és a nemzeti standardok konvergenciáját, így módon javítva a gyakorlat minőségét és növelve egységességét világszerte, erősítve továbbá a közvélemény bizalmát a globális könyvvizsgálati és bizonyosságot nyújtó szolgáltatást végző szakma iránt.

A kiadvány ingyenesen letölthető az IFAC honlapjáról: <http://www.ifac.org>. A jóváhagyott szöveget angolul adták ki.

Az IFAC küldetése a közérdek szolgálata, a könyvvizsgálói szakma globális erősítése és az erős nemzetközi gazdaságok fejlődéséhez való hozzájárulás azáltal, hogy magas színvonalú szakmai standardokat hoz létre és elősegíti azok betartását, előmozdítja az ilyen standardok nemzetközi konvergenciáját és véleményt nyilvánít olyan közérdekű kérdésekben, ahol a szakma szakértelme leginkább releváns.

Copyright © 2009. április, Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége (IFAC). Minden jog fenntartva. Jelen kiadványról másolat készítése engedélyezett, ha a másolatok tanórákon történő vagy személyes felhasználás célját szolgálják, és azokat nem értékesítik vagy terjesztik, továbbá, ha mindegyik másolat tartalmazza a következő feliratot: „*Copyright © 2009. április, Könyvvizsgálók Nemzetközi Szövetsége (IFAC). Minden jog fenntartva. A felhasználást az IFAC engedélyezte. A dokumentum sokszorosítására, tárolására vagy továbbadására vonatkozó engedélyért lépjen kapcsolatba a permissions@ifac.org címmel.*” Máskülönben a jelen dokumentum sokszorosítása, tárolása, átadása vagy más hasonló felhasználása csak az IFAC írásbeli engedélyének birtokában lehetséges, kivéve a törvény által engedélyezett eseteket. További információk: permissions@ifac.org.

ISBN: 978-1-60815-001-4

230. TÉMASZÁMÚ NEMZETKÖZI KÖNYVVIZSGÁLATI STANDARD

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

(Hatályos a 2009. december 15-én vagy azt követően kezdődő időszakokra vonatkozó
pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatára.)

TARTALOM

	Bekezdés
Bevezetés	
A jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard hatóköre	1
A könyvvizsgálati dokumentáció jellege és céljai	2–3
Hatálybalépés napja	4
Cél	5
Fogalmak	6
Követelmények	
A könyvvizsgálati dokumentáció időben történő elkészítése	7
A végrehajtott könyvvizsgálati eljárások és a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentálása	8–13
A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítása	14–16
Alkalmazás és egyéb magyarázó anyagok	
A könyvvizsgálati dokumentáció időben történő elkészítése	A1
A végrehajtott könyvvizsgálati eljárások és a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentálása	A2–A20
A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítása	A21–A24
Függelék: Más nemzetközi könyvvizsgálati standardok könyvvizsgálati dokumentációra vonatkozó speciális követelményei	

A 230. témaszámú, „Könyvvizsgálati dokumentáció” című nemzetközi könyvvizsgálati standard a 200. témaszámú, „A független könyvvizsgáló átfogó céljai és a könyvvizsgálatnak a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban történő végrehajtása” című nemzetközi könyvvizsgálati standarddal együtt értelmezendő.

Bevezetés

A jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard hatóköre

1. A jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard a könyvvizsgálónak a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatára vonatkozó könyvvizsgálati dokumentáció elkészítésével kapcsolatos felelősségével foglalkozik. A függelék felsorolja azokat az egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardokat, amelyek sajátos dokumentálási követelményeket és útmutatást tartalmaznak. Az egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardokban szereplő sajátos dokumentálási követelmények nem korlátozzák a jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard alkalmazását. Jogszabály vagy szabályozás előírhat további dokumentálási követelményeket.

A könyvvizsgálati dokumentáció jellege és céljai

2. A jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard követelményeinek és más releváns nemzetközi könyvvizsgálati standardok sajátos dokumentálási követelményeinek megfelelő könyvvizsgálati dokumentáció:
  - (a) bizonyítékot szolgáltat a könyvvizsgáló átfogó céljainak elérésére vonatkozó könyvvizsgálói következtetés alapjára,¹ valamint
  - (b) bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a könyvvizsgálatot a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal és a vonatkozó jogi és szabályozási követelményekkel összhangban tervezték meg és hajtották végre.
3. A könyvvizsgálati dokumentáció számos további célt is szolgál, beleértve a következőket:
  - segítséget nyújt a megbízásért felelős munkacsoportnak a könyvvizsgálat tervezéséhez és végrehajtásához
  - segítséget nyújt a megbízásért felelős munkacsoport felügyeletért felelős tagjainak a könyvvizsgálati munka irányításához és felügyeléséhez, valamint áttekintési kötelezettségük teljesítéséhez a 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standarddal összhangban²
  - lehetővé teszi, hogy a megbízásért felelős munkacsoport munkája számon kérhető legyen
  - rögzíti a jövőbeli könyvvizsgálatok szempontjából továbbra is jelentős kérdéseket

---

¹ A 200. témaszámú, „A független könyvvizsgáló átfogó céljai és a könyvvizsgálatnak a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban történő végrehajtása” című nemzetközi könyvvizsgálati standard 11. bekezdése.

² A 220. témaszámú, „A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának minőségellenőrzése” című nemzetközi könyvvizsgálati standard 15–17. bekezdése.

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- lehetővé teszi minőségellenőrzések és vizsgálatok végrehajtását az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standarddal³ vagy legalább ilyen magas követelményeket támaztó nemzeti követelményekkel összhangban⁴
- lehetővé teszi külső vizsgálatoknak a vonatkozó jogi, szabályozási vagy egyéb követelményekkel összhangban történő végrehajtását.

Hatálybalépés napja

4. A jelen standard a 2009. december 15-én vagy azt követően kezdődő időszakokra vonatkozó pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatára hatályos.

Cél

5. A könyvvizsgáló célja olyan dokumentáció készítése, amely:
  - (a) a könyvvizsgálói jelentés alapjának elegendő és megfelelő rögzítését szolgáltatja, valamint
  - (b) bizonyítékot szolgáltat arra, hogy a könyvvizsgálatot a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal és a vonatkozó jogi és szabályozási követelményekkel összhangban tervezték meg és hajtották végre.

Fogalmak

6. A nemzetközi könyvvizsgálati standardok alkalmazásában a következő kifejezéseknek az alábbi jelentésük van:
  - (a) Könyvvizsgálati dokumentáció – a végrehajtott könyvvizsgálati eljárások, megszerzett releváns könyvvizsgálati bizonyítékok és a könyvvizsgáló által levont következtetések nyilvántartása (a „munkapapírok” kifejezés is használatos).
  - (b) Könyvvizsgálati dosszié – egy vagy több mappa vagy más tárolóközeg fizikai vagy elektronikus formában, amely egy konkrét megbízásra vonatkozó könyvvizsgálati dokumentáció nyilvántartásait tartalmazza.
  - (c) Tapasztalt könyvvizsgáló – olyan (a társaság szempontjából akár belső, akár külső) személy, akinek vannak gyakorlati könyvvizsgálati tapasztalatai, és aki megfelelő ismeretekkel rendelkezik:
    - (i) a könyvvizsgálati eljárásokról,
    - (ii) a nemzetközi könyvvizsgálati standardokról és a vonatkozó jogi és szabályozási követelményekről,

---

³ Az 1. témaszámú, „Minőségellenőrzés a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatával és átvilágításával, valamint az egyéb bizonyosságot nyújtó és a kapcsolódó szolgáltatási megbízások végrehajtásával foglalkozó társaságok esetében” című nemzetközi minőségellenőrzési standard 32–33., 35–38. és 48. bekezdése.

⁴ A 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard 2. bekezdése.

- (iii) az üzleti környezetről, amelyben a gazdálkodó egység működik, valamint
- (iv) a gazdálkodó egység ágazata szempontjából releváns könyvvizsgálati és pénzügyi beszámolási kérdésekről.

Követelmények

A könyvvizsgálati dokumentáció időben történő elkészítése

7. A könyvvizsgálónak időben el kell készítenie a könyvvizsgálati dokumentációt. (Hiv.: A1. bekezdés.)

A végrehajtott könyvvizsgálati eljárások és a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentálása

A könyvvizsgálati dokumentáció formája, tartalma és terjedelme

8. A könyvvizsgálónak olyan könyvvizsgálati dokumentációt kell készítenie, amely elegendő ahhoz, hogy az adott könyvvizsgálattal korábban kapcsolatban nem álló tapasztalt könyvvizsgáló megértse (hiv.: A2–A5., A16–A17. bekezdés):
  - (a) a nemzetközi könyvvizsgálati standardoknak és a vonatkozó jogi és szabályozási követelményeknek való megfelelés érdekében végrehajtott könyvvizsgálati eljárások jellegét, ütemezését és terjedelmét (hiv.: A6–A7. bekezdés),
  - (b) a végrehajtott könyvvizsgálati eljárások eredményeit és a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékokat, valamint
  - (c) a könyvvizsgálat során felmerült jelentős kérdéseket, az azokkal kapcsolatban levont következtetéseket, valamint a következtetések levonása során alkalmazott jelentős szakmai megítéléseket. (Hiv.: A8–A11. bekezdés)
9. A végrehajtott könyvvizsgálati eljárások jellegének, ütemezésének és terjedelmének dokumentálásakor a könyvvizsgálónak rögzítenie kell:
  - (a) a tesztelt konkrét tételek vagy kérdések azonosító jellemzőit (hiv.: A12. bekezdés),
  - (b) azt, hogy ki végezte el a könyvvizsgálati munkát, és azt a dátumot, amikor ezt a munkát befejezték, valamint
  - (c) azt, hogy ki tekintette át a könyvvizsgálati munkát, és ezen áttekintés dátumát és terjedelmét. (Hiv.: A13. bekezdés.)
10. A könyvvizsgálónak dokumentálnia kell a jelentős kérdéseknek a vezetéssel, az irányítással megbízott személyekkel és másokkal történő megbeszéléseit, beleértve a megvitatott jelentős kérdések jellegét, valamint azt, hogy mikor és kivel került sor a megbeszélésekre. (Hiv.: A14. bekezdés.)

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

11. Ha a könyvvizsgáló olyan információt azonosított, amely nincs összhangban a könyvvizsgáló végső következtetésével valamely jelentős kérdésre vonatkozóan, dokumentálnia kell, hogyan kezelte ezt a következtetlenséget. (Hiv.: A15. bekezdés.)

Valamely releváns követelménytől való eltérés

12. Ha kivételes körülmények között a könyvvizsgáló szükségesnek ítéli, hogy valamely nemzetközi könyvvizsgálati standardban szereplő releváns követelménytől eltérjen, dokumentálnia kell, hogyan érik el a végrehajtott alternatív könyvvizsgálati eljárások az adott követelmény célját, továbbá dokumentálnia kell az eltérés indokait. (Hiv.: A18–A19. bekezdés.)

A könyvvizsgálói jelentés dátumát követően felmerülő kérdések

13. Ha kivételes körülmények között a könyvvizsgáló új vagy további könyvvizsgálati eljárásokat hajt végre, vagy új következtetéseket von le a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően, dokumentálnia kell (hiv.: A20. bekezdés):
  - (a) a felmerült körülményeket,
  - (b) a végrehajtott új vagy további könyvvizsgálati eljárásokat, megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékokat és levont következtetéseket, valamint ezek hatását a könyvvizsgálói jelentésre, valamint
  - (c) azt, mikor és ki végezte el és tekintette át a könyvvizsgálati dokumentáció ebből eredő változtatását.

A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítása

14. A könyvvizsgálónak a könyvvizsgálói jelentés dátumát követő megfelelő időn belül össze kell állítania a könyvvizsgálati dokumentációt egy könyvvizsgálati dossziéba, és be kell fejeznie a végleges könyvvizsgálati dosszié összeállításával kapcsolatos adminisztratív folyamatot. (Hiv.: A21–A22. bekezdés.)
15. A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállításának befejezése után a könyvvizsgálónak semmilyen jellegű könyvvizsgálati bizonyítékot nem szabad törölnie vagy eltávolítania a megőrzési időszak lejárta előtt. (Hiv.: A23. bekezdés.)
16. A 13. bekezdésben említett körülményektől eltérő körülmények között, ha a könyvvizsgáló szükségesnek tartja a meglévő könyvvizsgálati dokumentáció módosítását vagy új könyvvizsgálati dokumentummal való kiegészítését a végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítását követően, a módosítások vagy kiegészítések jellegétől függetlenül dokumentálnia kell (hiv.: A24. bekezdés):
  - (a) a konkrét okokat, amelyek azokat szükségessé tették, valamint
  - (b) azt, hogy mikor és ki végezte el és tekintette át azokat.

***

Alkalmazási és egyéb magyarázó anyagok

A könyvvizsgálati dokumentáció időben történő elkészítése (Hiv.: 7. bekezdés)

- A1. Az elegendő és megfelelő könyvvizsgálati dokumentáció időben történő elkészítése segít a könyvvizsgálat minőségének javításában, és megkönnyíti a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok és a levont következtetések hatékony áttekintését és értékelését a könyvvizsgálói jelentés véglegesítése előtt. A könyvvizsgálati munka végrehajtását követően készített dokumentáció valószínűleg kevésbé pontos, mint a munka végzésével párhuzamosan készített dokumentáció.

A végrehajtott könyvvizsgálati eljárások és a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentálása

A könyvvizsgálati dokumentáció formája, tartalma és terjedelme (Hiv.: 8. bekezdés)

- A2. A könyvvizsgálati dokumentáció formája, tartalma és terjedelme olyan tényezőktől függ, mint:

- a gazdálkodó egység mérete és összetettsége
- a végrehajtandó könyvvizsgálati eljárások jellege
- a lényeges hibás állítás azonosított kockázatai
- a megszerzett könyvvizsgálati bizonyíték jelentősége
- az azonosított kivételek jellege és terjedelme
- annak szükségessége, hogy a végrehajtott munka vagy a megszerzett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentációjából közvetlenül nem meghatározható következtetést vagy az ilyen következtetés alapját dokumentálják
- az alkalmazott könyvvizsgálati módszerek és eszközök.

- A3. Könyvvizsgálati dokumentáció rögzíthető papíron, vagy elektronikus vagy más adathordozói közegen. Példák könyvvizsgálati dokumentációra:

- könyvvizsgálati programok
- elemzések
- kérdések feljegyzései
- jelentős kérdések összefoglalói
- megerősítő levelek és teljességi nyilatkozatok
- ellenőrzőlisták

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- a jelentős kérdésekre vonatkozó levelezés (beleértve az e-mailt).

A könyvvizsgáló a gazdálkodó egység nyilvántartásainak (például jelentős és sajátos szerződések és megállapodások) kivonatait vagy másolatait is belefoglalhatja a könyvvizsgálati dokumentációba. A könyvvizsgálati dokumentáció azonban nem helyettesíti a gazdálkodó egység számviteli nyilvántartásait.

- A4. A könyvvizsgálónak nem szükséges belefoglalnia a könyvvizsgálati dokumentációba munkapapírok és pénzügyi kimutatások meghaladott tervezeteit, nem teljes körű vagy előzetes vélekedéseket tükröző megjegyzéseket, nyomdai vagy más hibák miatt javított dokumentumok korábbi példányait és dokumentumok másodpéldányait.
- A5. A könyvvizsgáló szóbeli magyarázatai önmagukban nem jelentik a könyvvizsgáló által végrehajtott munka vagy levont következtetések kielégítő alátámasztását, de azokat fel lehet használni a könyvvizsgálati dokumentációban szereplő információk magyarázatára vagy tisztázására.

A nemzetközi könyvvizsgálati standardoknak való megfelelés dokumentálása (Hiv.: 8. bekezdés (a) pont)

- A6. Elvben a jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard követelményeinek való megfelelés az adott körülmények között elegendő és megfelelő könyvvizsgálati dokumentációt eredményez. Egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardok sajátos dokumentálási követelményeket tartalmaznak, amelyek célja a jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard alkalmazásának világossá tétele az említett egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardok egyedi körülményei között. Az egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardokban szereplő sajátos dokumentálási követelmények nem korlátozzák a jelen nemzetközi könyvvizsgálati standard alkalmazását. Emellett az hogy bármely adott nemzetközi könyvvizsgálati standardban nem szerepel dokumentálási követelmény, nem hivatott azt jelezni, hogy a szóban forgó nemzetközi könyvvizsgálati standardnak való megfelelés eredményeképpen nem készül majd dokumentáció.
- A7. A könyvvizsgálati dokumentáció bizonyítékot nyújt arra, hogy a könyvvizsgálat összhangban van a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal. Se nem szükséges, se nem kivitelezhető azonban, hogy a könyvvizsgáló minden egyes, a könyvvizsgálat során mérlegelt kérdést vagy meghozott szakmai megítélést dokumentáljon. Szükségtelen továbbá, hogy a könyvvizsgáló elkülönítetten (mint egy ellenőrzőlistán például) dokumentálja az olyan kérdéseknek való megfelelést, amelyekre vonatkozóan a megfelelést a könyvvizsgálati dossziében szereplő dokumentumok bizonyítják. Például:
- Egy megfelelően dokumentált könyvvizsgálati terv megléte bizonyítja, hogy a könyvvizsgáló megtervezte a könyvvizsgálatot.

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- Az aláírt megbízó levél megléte a könyvvizsgálati dokumentációban bizonyítja, hogy a könyvvizsgáló megállapodott a könyvvizsgálati megbízás feltételeiben a vezetéssel vagy adott esetben az irányítással megbízott személyekkel.
- A pénzügyi kimutatásokra vonatkozó megfelelően korlátozott véleményt tartalmazó könyvvizsgálói jelentés bizonyítja, hogy a könyvvizsgáló megfelelt annak a követelménynek, hogy a nemzetközi könyvvizsgálati standardok által meghatározott körülmények között korlátozott véleményt adjon ki.
- A könyvvizsgálat során általánosan vonatkozó követelmények tekintetében számos módja lehet annak, ahogy az azoknak való megfelelést bizonyíthatják a könyvvizsgálati dossziében:
  - Lehet például, hogy nincs egyetlen konkrét módja a könyvvizsgáló szakmai szkepticizmusa dokumentálásának. A könyvvizsgálati dokumentáció ennek ellenére bizonyítékot nyújthat arra, hogy a könyvvizsgáló a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban szakmai szkepticizmussal jár el. Ilyen bizonyítékok lehetnek többek között a vezetésnek a könyvvizsgáló kérdéseire adott válaszainak megerősítése céljából végrehajtott sajátos eljárások.
  - Hasonlóképpen, annak bizonyítása, hogy a megbízásért felelős partner felelősséget vállalt a könyvvizsgálat irányításáért, felügyeletéért és végrehajtásáért a nemzetközi könyvvizsgálati standardokkal összhangban, számos módon történhet a könyvvizsgálati dokumentációban. Ez magában foglalhatja a megbízásért felelős partnernek a könyvvizsgálat aspektusaiba való időben történő bekapcsolódásának, mint például a 315. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard által előírt munkacsoport-megbeszéléseken való részvételnek a dokumentációját.⁵

A jelentős kérdések és a kapcsolódó jelentős szakmai megítélések dokumentálása (Hiv.: 8. bekezdés (c) pont)

A8. Valamely kérdés jelentőségének megítéléséhez a tények és körülmények objektív elemzésére van szükség. Jelentős kérdések például:

- jelentős kockázatokat (ahogy azt a 315. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard meghatározza) előidéző kérdések⁶

---

⁵ A 315. témaszámú, „A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül” című nemzetközi könyvvizsgálati standard 10. bekezdése.

⁶ A 315. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard 4. bekezdésének (e) pontja.

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- a könyvvizsgálati eljárások azt jelző eredményei, hogy (a) lényeges hibás állítás lehet a pénzügyi kimutatásokban, vagy (b) szükség van a könyvvizsgáló lényeges hibás állítás kockázataira vonatkozó korábbi becslésének és az ezekre a kockázatokra adott válaszainak felülvizsgálatára
- olyan körülmények, amelyek jelentősen megnehezítik a könyvvizsgáló számára a szükséges könyvvizsgálati eljárások alkalmazását
- olyan megállapítások, amelyek a könyvvizsgálói vélemény minősítését vagy a könyvvizsgálói jelentés figyelemfelhívó bekezdéssel történő kiegészítését vonhatják maguk után.

A9. A jelentős kérdésekre vonatkozó könyvvizsgálati dokumentáció formájának, tartalmának és terjedelmének meghatározásakor fontos tényező a munka végrehajtása és az eredmények értékelése során alkalmazott szakmai megítélés mértéke. A jelentős szakmai megítélések dokumentálása a könyvvizsgáló következtetéseinek magyarázatára és a megítélés minőségének megerősítésére szolgál. Az ilyen kérdések különösen a könyvvizsgálati dokumentáció áttekintéséért felelős személyek számára érdekesek, beleértve a későbbi könyvvizsgálatokat végrehajtó személyeket, amikor a továbbra is jelentős kérdéseket vizsgálják (például a számviteli becslések visszamenőleges vizsgálatánál).

A10. Néhány példa olyan körülményekre, amelyek között a 8. bekezdéssel összhangban helyénvaló könyvvizsgálati dokumentációt készíteni a szakmai megítélés alkalmazásáról, ha a kérdések és a megítélések jelentősek:

- a könyvvizsgáló következtetésének indoklása, amikor valamely követelmény előírja, hogy a könyvvizsgálónak „mérlegelnie kell” bizonyos információkat vagy tényezőket, és a mérlegelés jelentős az adott megbízás összefüggésében
- a könyvvizsgáló által a szubjektív megítélések körébe tartozó területek ésszerűségére (például a jelentős számviteli becslések ésszerűségére) vonatkozóan levont következtetések alapja
- a könyvvizsgáló által valamely dokumentum hitelességére vonatkozóan levont következtetés alapja, ha további vizsgálatot (mint például szakértő vagy megerősítési eljárások megfelelő használata) hajtanak végre a könyvvizsgálat során azonosított olyan körülményekre válaszul, amelyek nyomán a könyvvizsgáló úgy gondolja, hogy a dokumentum esetleg nem hiteles

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- abban az esetben, amikor a 701. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard alkalmazandó⁷, a kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdések könyvvizsgáló általi meghatározása, vagy annak meghatározása, hogy nincsenek kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdések.

A11. A könyvvizsgáló hasznosnak tarthatja egy olyan (záró memorandumként is ismert) összefoglaló készítését és megőrzését a könyvvizsgálati dokumentáció részeként, amely leírja a könyvvizsgálat során azonosított jelentős kérdéseket és azok kezelését, vagy amely keresztthivatkozásokat tartalmaz azokra az egyéb releváns alátámasztó könyvvizsgálati dokumentációkra, amelyekben ezek az információk szerepelnek. Az ilyen összefoglaló megkönnyítheti a könyvvizsgálati dokumentáció hatékony áttekintéseit és vizsgálatait, különösen nagy és összetett könyvvizsgálatok esetében. Egy ilyen összefoglaló elkészítése továbbá segítséget nyújthat a könyvvizsgálónak a jelentős kérdések mérlegelésében. Annak felmérésében is segítheti a könyvvizsgálót, hogy a végrehajtott könyvvizsgálati eljárások és a levont következtetések fényében van-e olyan, nemzetközi könyvvizsgálati standardban megfogalmazott egyedi releváns cél, amelyet a könyvvizsgáló nem tud elérni, ami megakadályozza, hogy a könyvvizsgáló elérje a könyvvizsgáló átfogó céljait.

A tesztelt konkrét tételek vagy kérdések, valamint a készítő és az áttekintő azonosítása
(Hiv.: 9. bekezdés)

A12. Az azonosító jellemzők rögzítése számos célt szolgál. Lehetővé teszi például, hogy a megbízásért felelős munkacsoport munkája számon kérhető legyen, és megkönnyíti a kivételek és következetlenségek kiderítését. Az azonosító jellemzők a könyvvizsgálati eljárás jellegétől és a tesztelt tételtől vagy kérdéstől függően változnak. Például:

- a gazdálkodó egység által feladott megrendelések részletes tesztjéhez a könyvvizsgáló azonosíthatja a teszthez kiválasztott dokumentumokat dátumuk és egyedi megrendelésszámuk szerint
- valamely adott sokaságból valamennyi, megadott összeg feletti tétel kiválasztását vagy áttekintését kívánó eljáráshoz a könyvvizsgáló rögzítheti az eljárás hatókörét és azonosíthatja a sokaságot (például, egy meghatározott összeg feletti valamennyi naplótétel a naplófőkönyvből)
- valamely dokumentumsokaságból történő szisztematikus mintavételt előíró eljáráshoz a könyvvizsgáló a kiválasztott dokumentumokat azáltal, hogy rögzíti a dokumentumok forrását, a kezdőpontot és a mintavételezési intervallumot (például szállítólevelek szisztematikus mintavétele a szállítási naplóból az április 1-je és

---

⁷ 701. témaszámú, „Kulcsfontosságú könyvvizsgálati kérdések kommunikálása a független könyvvizsgálói jelentésben” című nemzetközi könyvvizsgálati standard

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

zeptember 30-a közötti időszakra vonatkozóan, kezdve az 12345 számú szállítólevéllel, és azt követően minden 125. szállítólevél kiválasztása)

- a gazdálkodó egység adott munkatársainak kikérdezését előíró eljáráshoz a könyvvizsgáló rögzítheti a kikérdezések dátumát és a munkatársak nevét és munkakörét
- megfigyelési eljárás esetében a könyvvizsgáló rögzítheti a megfigyelt folyamatot vagy kérdést, a releváns személyeket és felelősségüket, valamint hogy hol és mikor hajtották végre a megfigyelést.

A13. A 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard előírja, hogy a könyvvizsgáló a végrehajtott könyvvizsgálati munka áttekintését a könyvvizsgálati dokumentáció áttekintésével hajtsa végre.⁸ Az a követelmény, hogy dokumentálni kell, ki tekintette át a végrehajtott könyvvizsgálati munkát, nem jelenti azt, hogy minden egyes konkrét munkapapíron szükséges szerepelnie az áttekintés bizonyítékának. A követelmény azonban azt jelenti, hogy dokumentálni kell, melyik könyvvizsgálati munkát tekintették át, ki végezte az áttekintést és mikor.

Jelentős kérdéseknek a vezetéssel, az irányítással megbízott személyekkel és másokkal történő megbeszéléseinek a dokumentálása (Hiv.: 10. bekezdés)

A14. A dokumentáció nem korlátozódik a könyvvizsgáló által rögzítettekre, hanem más megfelelő rögzített anyagokat is tartalmazhat, mint például megbeszélések jegyzőkönyveit, amelyeket a gazdálkodó egység munkatársai készítettek és a könyvvizsgáló jóváhagyott. Egyéb személyek, akikkel a könyvvizsgáló megvitathatja a jelentős kérdéseket, lehetnek a gazdálkodó egységen belüli egyéb személyek vagy külső felek, mint például a gazdálkodó egység részére szakmai tanácsadást nyújtó személyek.

A következtetlenségek kezelésének dokumentálása (Hiv.: 11. bekezdés)

A15. Az a követelmény, hogy dokumentálni kell, hogyan kezelte a könyvvizsgáló az információk következtetlenségeit, nem jelenti azt, hogy a könyvvizsgálónak a helytelen vagy meghaladott dokumentációkat meg szükséges tartania.

Kisebb gazdálkodó egységekre vonatkozó szempontok (Hiv. 8. bekezdés)

A16. Kisebb gazdálkodó egység könyvvizsgálatánál a könyvvizsgálati dokumentáció általában kevésbé terjedelmes, mint egy nagyobb gazdálkodó egység könyvvizsgálatánál. Emellett olyan könyvvizsgálat esetén, amikor a teljes könyvvizsgálati munkát a megbízásért felelős partner hajtja végre, a dokumentáció nem fog olyan kérdéseket tartalmazni, amelyeket esetleg csak azért dokumentáltak volna, hogy tájékoztassák vagy utasítással lássák el a megbízásért felelős munkacsoport tagjait, vagy hogy bizonyítékot

---

⁸ A 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard 17. bekezdése.

szolgáltassanak a munkacsoport más tagjai általi áttekintésre (nem lesznek például munkacsoport-megbeszélésekre vagy felügyeletre vonatkozóan dokumentálandó kérdések). Mindazonáltal a megbízásért felelős partner eleget tesz a 8. bekezdésben szereplő alapkövetelménynek, hogy egy tapasztalt könyvvizsgáló számára érthető könyvvizsgálati dokumentációt készítsen, mivel szabályozói vagy egyéb célból a könyvvizsgálati dokumentációt ellenőrizhetik külső felek.

- A17. Könyvvizsgálati dokumentáció készítésekor a kisebb gazdálkodó egység könyvvizsgálója hasznosnak és hatékonynak tarthatja a könyvvizsgálat különböző aspektusainak egyetlen dokumentumban történő együttes rögzítését, szükség szerinti kereszthivatkozásokkal az alátámasztó munkapapírokra. Együttesen dokumentálható kérdések egy kisebb gazdálkodó egység könyvvizsgálata során például a gazdálkodó egységnek és belső kontrolljának megismerése, az átfogó könyvvizsgálati stratégia és könyvvizsgálati terv, a lényegesség a 320. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard szerint,⁹ a becsült kockázatok, a könyvvizsgálat során észlelt jelentős kérdések és a levont következtetések.

Releváns követelménytől való eltérés (Hiv.: 12. bekezdés)

- A18. A nemzetközi könyvvizsgálati standardokban szereplő követelmények úgy vannak kialakítva, hogy lehetővé tegyék a könyvvizsgálónak a nemzetközi könyvvizsgálati standardokban meghatározott célok, és így a könyvvizsgáló átfogó céljainak elérését. Ennek megfelelően kivételes körülményektől eltekintve a nemzetközi könyvvizsgálati standardok a könyvvizsgálat körülményei között releváns valamennyi követelmény teljesítését megkívánják.
- A19. A dokumentálási követelmény csak az adott körülmények között releváns követelményekre vonatkozik. Valamely követelmény csak akkor nem releváns,¹⁰ ha:
- (a) a nemzetközi könyvvizsgálati standard egésze nem releváns (például, ha a gazdálkodó egységnél nincs belső audit funkció, a 610. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standardból¹¹ semmi nem releváns), vagy
  - (b) a követelmény feltételhez kötött és az adott feltétel nem áll fenn (például a könyvvizsgálói vélemény olyan esetben történő minősítésének követelménye, ha nem lehet elegendő és megfelelő könyvvizsgálati bizonyítékot szerezni, és nem áll fenn ilyen bizonyítékszerzési képtelenség).

---

⁹ 320. témaszámú, „Lényegesség a könyvvizsgálat tervezésében és végrehajtásában” című nemzetközi könyvvizsgálati standard

¹⁰ A 200. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard 22. bekezdése.

¹¹ 610. témaszámú, „A belső auditorok munkájának felhasználása” című nemzetközi könyvvizsgálati standard

A könyvvizsgálói jelentés dátumát követően felmerülő kérdések *(Hiv.: 13. bekezdés)*

A20. A kivételes körülmények közé tartoznak olyan tények, amelyekről a könyvvizsgáló a könyvvizsgálói jelentés dátumát követően szerez tudomást, de amelyek a könyvvizsgálói jelentés dátumakor már léteztek és, ha már akkor ismertek lettek volna, lehet, hogy a pénzügyi kimutatások módosítását eredményezhették volna, vagy a könyvvizsgálói jelentésben lévő vélemény minősítésére készítették volna a könyvvizsgálót.¹² A könyvvizsgálati dokumentáció ebből eredő változásainak áttekintése a 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standardban¹³ meghatározott áttekintési felelősségek szerint történik azzal, hogy a változásokért a végső felelősség a megbízásért felelős partnert terheli.

A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítása (Hiv.: 14–16. bekezdés)

A21. Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard (vagy a legalább ilyen magas követelményeket támasztó nemzeti követelmények) szerint a társaságoknak ki kell alakítaniuk a könyvvizsgálati dosszié időben történő összeállítására vonatkozó politikát és eljárásokat.¹⁴ A végleges könyvvizsgálati dosszié összeállítására megszabott megfelelő határidő rendszerint nem több, mint a könyvvizsgálati jelentés dátumát követő 60 nap.¹⁵

A22. A végleges könyvvizsgálati dossziénak a könyvvizsgálói jelentés dátumát követő összeállítása egy adminisztratív folyamat, amely nem jár új könyvvizsgálati eljárások végrehajtásával vagy új következtetések levonásával. Változtatásokat azonban végre lehet hajtani a könyvvizsgálati dokumentációban a végső összeállítás során, ha azok adminisztratív jellegűek. Ilyen változtatások például:

- a túlhaladottá vált dokumentáció törlése vagy kivétele
- munkapapírok sorba rendezése, egyeztetése és kereszthivatkozással történő ellátása
- a befejezési ellenőrző lista aláírása a dosszié összeállításával kapcsolatosan
- a könyvvizsgáló által a könyvvizsgálói jelentés dátuma előtt megszerzett, a megbízásért felelős munkacsoport releváns tagjaival megvitattott és egyeztetett könyvvizsgálati bizonyítékok dokumentálása.

---

¹² Az 560. témaszámú, „Fordulónap utáni események” című nemzetközi könyvvizsgálati standard 14. bekezdése.

¹³ A 220. témaszámú nemzetközi könyvvizsgálati standard 16. bekezdése.

¹⁴ Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard 45. bekezdése.

¹⁵ Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard A54. bekezdése.

- A23. Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard (vagy a legalább ilyen magas követelményeket támaztó nemzeti követelmények) szerint a társaságoknak ki kell alakítaniuk a megbízási dokumentáció megőrzésére vonatkozó politikát és eljárásokat.¹⁶ Könyvvizsgálati megbízásokra vonatkozóan a megőrzési időszak rendszerint a könyvvizsgálói jelentés, vagy, ha az későbbi, a csoportra vonatkozó könyvvizsgálói jelentés dátumától számított legalább öt év.¹⁷
- A24. Egy olyan körülményre, amikor a könyvvizsgáló a dosszié összeállítását követően szükségesnek tarthatja a meglévő könyvvizsgálati dokumentáció módosítását vagy új könyvvizsgálati dokumentációval történő kiegészítését példa az, ha a meglévő könyvvizsgálati dokumentáció pontosítása a belső vagy külső felek által végzett monitoring vizsgálatok során kapott észrevételek miatt szükséges.

Függelék

(Hiv.: 1. bekezdés)

Más nemzetközi könyvvizsgálati standardok könyvvizsgálati dokumentációra vonatkozó sajátos követelményei

A jelen függelék azonosítja más nemzetközi könyvvizsgálati standardoknak a sajátos dokumentálási követelményeket tartalmazó bekezdéseit. A lista nem helyettesíti az egyéb nemzetközi könyvvizsgálati standardokban szereplő követelmények és a kapcsolódó alkalmazási és egyéb magyarázó anyagok figyelembevételét.

- 210. témaszámú, *„Megegyezés a könyvvizsgálati megbízások feltételeiről”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 10–12. bekezdés
- 220. témaszámú, *„A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának minőségellenőrzése”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 24–25. bekezdés
- 240. témaszámú, *„A könyvvizsgáló csalással összefüggő felelőssége a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatánál”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 44–47. bekezdés
- 250. témaszámú, *„A jogszabályok és szabályozások figyelembevétele a pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatánál”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 29. bekezdés
- 260. témaszámú, *„Kommunikáció az irányítással megbízott személyekkel”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 23. bekezdés
- 300. témaszámú, *„A pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatának tervezése”* című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 12. bekezdés

¹⁶ Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard 47. bekezdése.

¹⁷ Az 1. témaszámú nemzetközi minőségellenőrzési standard A61. bekezdése.

KÖNYVVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

- 315. témaszámú, „*A lényeges hibás állítás kockázatainak azonosítása és felmérése a gazdálkodó egység és környezetének megismerésén keresztül*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 32. bekezdés
- 320. témaszámú, „*Lényegesség a könyvvizsgálat tervezésében és végrehajtásában*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 14. bekezdés
- 330. témaszámú, „*A könyvvizsgáló válaszai a becsült kockázatokra*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 28–30. bekezdés
- 450. témaszámú, „*A könyvvizsgálat során azonosított hibás állítások értékelése*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 15. bekezdés
- 540. témaszámú, „*Számviteli becslések – beleértve a valós értékre vonatkozó számviteli becsléseket is – és a kapcsolódó közzétételek könyvvizsgálata*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 23. bekezdés
- 550. témaszámú, „*Kapcsolt felek*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 28. bekezdés
- 600. témaszámú, „*Speciális szempontok— Csoportra vonatkozó pénzügyi kimutatások könyvvizsgálatai (beleértve a komponensek könyvvizsgálóinak munkáját)*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 50. bekezdés
- 610. témaszámú, „*A belső auditorok munkájának felhasználása*” című nemzetközi könyvvizsgálati standard – 13. bekezdés.
- 720. témaszámú, „A könyvvizsgáló egyéb információkkal kapcsolatos felelőssége” című (felülvizsgált) nemzetközi könyvvizsgálati standard – 25. bekezdés

Az International Standards on Auditing, International Standards on Assurance Engagements, International Standards on Review Engagements, International Standards on Related Services, International Standards on Quality Control, International Auditing Practice Notes, a nyilvános tervezetek, konzultációs dokumentumok és más IAASB-kiadványok kiadója és szerzői jogainak birtokosa az IFAC.

A IAASB és az IFAC nem vállal felelősséget a bármely olyan személynek okozott veszteségért, aki a jelen kiadványban lévő anyagra támaszkodva jár el vagy mellőzi az eljárást, függetlenül attól, hogy az adott veszteséget gondatlanság vagy más okozza-e.

Az 'International Auditing and Assurance Standards Board', 'International Standards on Auditing', 'International Standards on Assurance Engagements', 'International Standards on Review Engagements', 'International Standards on Related Services', 'International Standards on Quality Control', 'International Auditing Practice Notes', 'International Federation of Accountants', 'IAASB', 'ISA', 'ISAE', 'ISRE', 'ISRS', 'ISQC', 'IAPN', 'IFAC', az IAASB-logó, és az IFAC-logó az IFAC védjegyei vagy bejegyzett védjegyei és szolgáltatási védjegyei az Egyesült Államokban és más országokban.

Copyright © 2015. International Federation of Accountants (IFAC). Minden jog fenntartva. A jelen dokumentum sokszorosítása, tárolása, átadása vagy más hasonló felhasználása csak az IFAC írásbeli engedélyével lehetséges, a törvény által engedélyezett esetek kivételével. Kapcsolat: permissions@ifac.org

**International Auditing
and Assurance
Standards Board®**

529 Fifth Avenue, New York, NY 10017
T + 1 (212) 286-9344 **F** +1 (212) 286-9570
www.iaasb.org